

Brussel, 19.12.2013
COM(2013) 897 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

Evaluatie van het Europees kwalificatiekader (EKK)

**Uitvoering van de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling
van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren**

1. INLEIDING

Het Europees kwalificatiekader (EKK)¹ bevordert een leven lang leren en verbetert de mobiliteit, de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en de sociale integratie van lerenden en werkenden door een Europees referentiekader voor kwalificatiesystemen tot stand te brengen. Het EKK maakt het eenvoudiger de kwalificaties van miljoenen afgestudeerden die elk jaar op zoek zijn naar verdere leermogelijkheden of de Europese arbeidsmarkt betreden, te vergelijken en te erkennen. Zo kende Tsjechië in 2012 900 soorten beroepskwalificaties toe aan bijna 150 000 studenten. In hetzelfde jaar werden in het Verenigd Koninkrijk ongeveer 69 000 soorten gereguleerde kwalificaties aan circa 16,8 miljoen lerenden toegekend.

Het EKK vormt een nieuwe benadering van de Europese samenwerking op het gebied van kwalificaties. Het introduceert acht referentieniveaus die worden beschreven in termen van leerresultaten en die alle kwalificatievormen en -niveaus omvatten. Deze gerichtheid op leerresultaten zorgt ervoor dat de lerende in het middelpunt komt te staan, en is van belang voor het vergelijken en erkennen van kwalificaties van verschillende landen en verschillende leercontexten.

De Commissie heeft altijd onderstreept hoe belangrijk het is vaardigheden en kwalificaties in de EU beter te kunnen vergelijken, vooral gezien de huidige hoge werkloosheid. Dat maakt het voor lerenden en werkenden namelijk gemakkelijker om naar een ander land te verhuizen en van baan te veranderen. Lerenden en werkenden in staat stellen hun vaardigheden en kwalificaties te tonen die zij in een formele, niet-formele of informele leeromgeving hebben verkregen, is vooral belangrijk in het kader van de vlaggenschipinitiatieven van Europa 2020: "Jeugd in beweging", de "Agenda voor nieuwe vaardigheden en banen" en de "Digitale agenda" en verder het werkgelegenheidspakket "Naar een banenrijk herstel" en de aanbeveling van de Raad betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren. Om dit werk te ondersteunen en ervoor te zorgen dat vaardigheden en kwalificaties eenvoudig over de grens kunnen worden erkend, heeft de Commissie aangekondigd dat zij voornemens is een "Europese ruimte voor vaardigheden en kwalificaties" tot stand te brengen als onderdeel van haar initiatief "Een andere kijk op onderwijs"².

Het EKK stimuleert nationale regeringen om de erkenning van kwalificaties gemakkelijker en transparanter te maken: 36 landen doen vrijwillig mee aan het EKK (28 EU-lidstaten, vijf kandidaat-lidstaten plus Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland).

In dit verslag worden de ervaringen met het EKK tot dusver gepresenteerd en mogelijke implicaties voor de toekomst besproken. Er wordt onderzocht of de aanbeveling in haar huidige vorm voldoende handvatten biedt om nieuwe uitdagingen als gevolg van snelle veranderingen op sociaaleconomisch en technologisch gebied aan te gaan en of zij flexibel leren bevordert. Deze evaluatie komt op een bijzonder belangrijk moment, waarop wij te maken hebben met hoge werkloosheid en een groeiend aantal beschikbare leermogelijkheden en kwalificaties. Het toenemende aantal kwalificaties dat door particuliere instellingen wordt aangeboden, de grotere hoeveelheid internationale kwalificaties en de recente opkomst van open onlinecursussen voor een groot publiek (Massive Open Online Courses; MOOC's), die

¹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm.

² COM(2012) 669 final.

in potentie veel studenten kunnen bereiken, vormen hierbij een uitdaging. Samen met de beoordelingen van Europass en Eqavet en het voortgangsverslag over kwaliteitsborging in het hoger onderwijs zal deze evaluatie als hulpmiddel fungeren om vast te stellen voor welke uitdagingen de Europese ruimte van vaardigheden en kwalificaties komt te staan en welke mogelijkheden er zijn om daarin verbeteringen aan te brengen.

2. RESULTATEN EN EFFECT

2.1. De belangrijkste kenmerken van het EKK

De volgende onderdelen behoren tot het hart van het EKK:

- *acht Europese referentieniveaus* die worden gedefinieerd in termen van leerresultaten, en waarmee alle soorten en niveaus van kwalificaties in heel Europa kunnen worden aangeduid. De EKK-niveaus 5, 6, 7 en 8 zijn compatibel met de descriptoren van de kwalificaties van de korte cyclus en de drie cycli van het kwalificatiekader van de Europese hogeronderwijsruimte ((EHOR-kwalificatiekader));³
- *een op leerresultaten gebaseerde aanpak*. De descriptoren van de niveaus worden uitgedrukt in termen van kennis, vaardigheden en competenties en zijn niet gekoppeld aan onderdelen van de leercontext, zoals de duur of de locatie;
- *gemeenschappelijke beginselen voor kwaliteitsborging* in het hoger onderwijs, het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding in het kader van het EKK.

Er werd een adviesgroep voor het EKK (AG) opgericht en in de lidstaten werden nationale coördinatiepunten (NCP's) in het leven geroepen om het EKK uit te voeren.

De AG zorgt voor algehele samenhang en bevordert dat kwalificatiesystemen op transparante wijze aan het EKK worden gekoppeld. Ter ondersteuning keurde de AG in 2009 tien criteria en procedures goed om de nationale kwalificatieniveaus aan het EKK te relateren⁴. Mede op basis daarvan is een gemeenschappelijke aanpak ontwikkeld om de resultaten van deze relatering aan belanghebbenden te presenteren. Alle landen maken gebruik van deze criteria om hun nationale relateringsverslagen structuur te geven. Sommige criteria (vooral criteria 3 en 4) kunnen op verschillende wijze worden uitgelegd en moeten worden verduidelijkt om de algehele samenhang van het relateringsproces te waarborgen.

³ <http://www.ehea.info/Uploads/qualification/QF-EHEA-May2005.pdf>.

⁴ http://ec.europa.eu/eqf/documentation_nl.htm

De NCP's ondersteunen en geven, in samenwerking met andere relevante nationale autoriteiten, sturing aan de verbanden tussen nationale kwalificatiesystemen en het EKK. Tevens bevorderen zij de kwaliteit en transparantie van die verbanden.

2.2. Versnelde uitvoering: een nieuw besef van urgentie is nodig

In de aanbeveling staan twee streefdata vermeld:

- 2010: de lidstaten moeten hun nationale kwalificatiesystemen aan het EKK koppelen, met name door hun kwalificatieniveaus aan het EKK te relateren en waar nodig nationale kwalificatiekaders (NKK's) te ontwikkelen;
- 2012: alle nieuwe getuigschriften, diploma's en "Europass"-documenten die door de bevoegde autoriteiten worden afgegeven, moeten een duidelijke verwijzing naar het relevante EKK-niveau bevatten.

De mijlpaal van 2010

In 2010 hadden vier lidstaten hun nationale kwalificatiesystemen aan het EKK gerelateerd. Drie van de vier hadden in 2008 reeds een NKK.

In juni 2013 hadden twintig lidstaten hun nationale verslagen over de relatering aan het EKK aangeboden. De resterende landen (acht lidstaten, vier kandidaat-lidstaten en Noorwegen) zijn van plan het relateringsproces in 2013-2014 af te ronden.

Eind 2010	FR, IE, MT, UK
2011	BE-vl, CZ, DK, EE, LT, LV, NL, PT
2012	AT, DE, HR, LU
2013	BG, IT, PL, SI
Relatering aan EKK	Lidstaten: BE-fr, BE-de, EL, ES, FI, HU, KY, RO, SE, SK Kandidaat-lidstaten: IS, ME, MK, TK EER-land: NO

Tabel 1 — Overzicht van de realisering van de eerste mijlpaal van de EKK-aanbeveling, september 2013

Hieruit blijkt dat de aanbeveling hervormingen genereert - bijvoorbeeld de ontwikkeling van alomvattende, op leerresultaten gebaseerde NKK's - waarvoor grote inzet op politiek en technisch vlak van diverse belanghebbenden nodig is. Zulke ontwikkelingen kosten tijd. Ondanks de sterke nationale betrokkenheid bij het EKK is er daarom duidelijk vertraging

opgetreden in de uitvoering ervan. Om verdere vertragingen te voorkomen, moeten alle landen hun relateringsprocessen eind 2014 afronden en de aanbeveling sneller uitvoeren. De Commissie zal strenger toezicht houden op de uitvoering van het EKK op nationaal niveau, zo nodig via bilaterale uitwisselingen, om afzonderlijke landen te helpen hun specifieke problemen op te lossen.

Er dient te worden opgemerkt dat een verslag over de relatering van het EKK laat zien hoe het kwalificatiesysteem van een land er op dat moment voor staat. De eigenlijke relatering is evenwel een continu proces van reflectie over de vraag hoe kwalificatiesystemen moeten worden veranderd. Daarom moeten landen de desbetreffende verslagen regelmatig herzien en de AG laten weten welke wijzigingen zij hebben aangebracht en hoe zij op de opmerkingen van belanghebbenden hebben gereageerd. De AG moet criteria en procedures opstellen voor het toezicht op de ontwikkelingen in nationale kwalificatiesystemen en het effect daarvan op de relatering aan het EKK.

De mijlpaal van 2012

De tweede mijlpaal heeft als voordeel dat lerenden, werkenden, onderwijs- en opleidingsinstellingen en werkgevers rechtstreeks met het EKK in contact worden gebracht. De integratie van EKK-niveaus voor kwalificaties en supplementen is een belangrijke stap naar een eenvoudiger manier van vergelijken van kwalificaties over grenzen heen.

Het niet tijdig realiseren van de eerste mijlpaal (relatering aan het EKK) zorgde voor grote vertragingen bij het bereiken van deze tweede mijlpaal. Slechts één land had in 2012 de EKK-niveaus in zijn Europass-supplementen opgenomen. Twee landen hadden toen de EKK-niveaus in hun kwalificatiedatabanken opgenomen. In september 2013 hadden drie landen kwalificaties afgegeven die aan een EKK-niveau waren gerelateerd, en vijf landen waren begonnen met het integreren van EKK-niveaus in hun Europass-supplementen. Nog eens zes landen zijn van plan hiermee in 2013-2014 te starten.

	Eind 2012	Sept. 2013
EKK-niveau geïntegreerd in nieuwe getuigschriften en diploma's		CZ, DK, LT
EKK-niveau geïntegreerd in Europass-supplementen — supplement van diploma (D) en/of getuigschrift (G)	FR (G)	CZ (G), DK (D), EE (D), IE (D)
EKK-niveau geïntegreerd in nationale kwalificatiedatabanken	FR, UK	CZ, DK

Tabel 2: Overzicht van de realisering van de tweede mijlpaal van de EKK-aanbeveling

Het is nu dringend nodig de tweede mijlpaal te bereiken. Met de integratie van het EKK-niveau en een heldere beschrijving van de leerresultaten hebben mensen een krachtig hulpmiddel in handen om beter te communiceren over het niveau en de diversiteit van hun vaardigheden en kwalificaties. Dit is vooral in tijden van crisis belangrijk. Het is nu absoluut noodzakelijk de inspanningen te verdiepen op nationaal niveau, zodat eind 2014 ten minste een vierde van alle in Europa afgegeven kwalificaties een verwijzing naar het EKK bevatten.

Landen gaan op verschillende manieren met de tweede mijlpaal om. De meeste nationale autoriteiten overwegen technische oplossingen die systematisch op nationaal niveau moeten worden toegepast. Andere laten het aan de instellingen die kwalificaties toekennen, over om te bepalen of en hoe zij EKK-niveaus in getuigschriften, diploma's, Europass-supplementen en kwalificatiedatabanken opnemen. In het algemeen zijn de landen het erover eens dat er een gemeenschappelijke EU-aanpak nodig is die ervoor zorgt dat voor alle lerenden en werkenden dezelfde mate van transparantie geldt. De AG moet een dergelijke gemeenschappelijke aanpak ontwikkelen.

2.3 Een coherent systeem

De acht niveaus van het EKK kunnen worden toegepast op nationale kwalificatiesystemen en op de behoeften van belanghebbenden. De meeste landen beschikken over of ontwikkelen alomvattende NKK's die alle soorten en niveaus van kwalificaties binnen formele onderwijs- en opleidingsstelsels bestrijken. Het aantal NKK-niveaus is afhankelijk van nationale behoeften.

Dankzij de algemene beginselen en structuur van het EKK - de definitie van "kwalificatie" en de op leerresultaten gebaseerde niveaus - wordt het eenvoudiger kwalificaties te vergelijken. Enkele substantiële kwesties dienen echter met het oog op toekomstige verbeteringen onder de loep te worden genomen:

1. Het EKK wil een referentiepunt zijn voor alle kwalificaties in Europa ongeacht de instantie die ze toekent, maar de meeste NKK's hebben uitsluitend betrekking op kwalificaties die door openbare onderwijs- en opleidingsinstellingen worden toegekend. Slechts een paar NKK's omvatten kwalificaties die worden toegekend buiten de formele systemen om, bijvoorbeeld in de particuliere sector. Zulke kwalificaties spelen op de arbeidsmarkt vaak een belangrijke rol. Een belangrijke uitdaging is ervoor te zorgen dat alle in NKK's opgenomen kwalificaties, waaronder kwalificaties die via niet-formeel en informeel leren zijn verworven, betrouwbaar zijn en aan elementaire kwaliteitseisen voldoen. De AG dient advies te geven over de gemeenschappelijke criteria die zouden moeten worden gehanteerd voor de integratie van kwalificaties in NKK's.
2. De huidige EKK-kenmerken zijn wellicht niet goed afgestemd op nieuwe ontwikkelingen. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van nieuwe praktijken als gecombineerd afstands- en contactonderwijs. MOOC's vormen een recente trend in

afstandsonderwijs en bieden leermogelijkheden via internet, waarbij grenzen, locaties en tijdzones geen rol meer spelen.

Internationale instanties en multinationale ondernemingen in diverse landen binnen Europa en daarbuiten kennen eveneens kwalificaties toe. Sommige landen hebben deze in hun NKK's opgenomen, maar niet altijd op basis van hetzelfde EKK-niveau. Deze punten vragen wat de relatering aan het EKK betreft om een coherente aanpak van alle landen, zodat werkgevers en houders van kwalificaties niet in verwarring raken.

3. De descriptor van de EKK-niveaus voor "kennis" en "vaardigheden" komen overeen met nationale descriptor. De descriptor "competentie" geeft evenwel meer problemen omdat de in bijlage II genoemde descriptor niet volledig strookt met de definitie van "competentie" in bijlage I. De descriptor "competentie" dient derhalve te worden verduidelijkt.
4. De gemeenschappelijke beginselen voor kwaliteitsborging hebben landen geholpen de relatering aan het EKK tot stand te brengen. Hoewel deze beginselen uitsluitend bedoeld waren voor kwalificaties van beroepsonderwijs, beroepsopleiding en hoger onderwijs, zijn zij uiteraard ook relevant voor andere kwalificaties. Er zou uitdrukkelijk moeten worden vermeld dat zij sturing kunnen bieden voor alle niveaus en voor alle soorten kwalificaties.
5. Sommige kwesties die grondiger op Europees niveau zijn besproken, houden verband met kwalificaties op EKK-niveau 2-3 - einddiploma's van het verplichte onderwijs en op EKK-niveau 3-5 - waaronder einddiploma's die toegang verschaffen tot hoger onderwijs, en kwalificaties van hogere beroepsopleidingen ("Master craftsman").

Volgens de erkenningsovereenkomst van Lissabon zijn einddiploma's die toegang tot hoger onderwijs verschaffen, grotendeels gelijkwaardig. Zij bieden toegang tot hoger onderwijs in heel Europa en daarbuiten. Wanneer deze kwalificaties worden gekoppeld aan verschillende EKK-niveaus, wordt er gesuggereerd dat er niveauverschillen bestaan in de bereikte leerresultaten. Dat kan de mobiliteit belemmeren van schoolverlaters die hoger onderwijs in een ander land willen volgen.

In sommige gevallen verschillen nationale kwalificaties met dezelfde naam/titel qua inhoud en complexiteit. In andere gevallen hebben landen verschillende ideeën over hoe leerresultaten het best aan een EKK-niveau worden gekoppeld. Ook als deze verschillen legitiem zijn, zullen zij onbegrijpelijk zijn voor mensen die er op grond van de identieke titels van uitgaan dat ook de kwalificaties gelijk zouden moeten zijn. Informatie-uitwisseling en het verstrekken van richtsnoeren op Europees niveau moeten inzicht en vertrouwen in de besluiten met betrekking tot de relatering aan het EKK blijven bevorderen.

6. Het EKK-ontwerp is volledig compatibel met het EHOR-kwalificatiekader. Een coherente uitvoering is gegarandeerd, vooral omdat de Raad van Europa aan de vergaderingen van de AG en NCP's deelneemt en omdat de Commissie de

bijeenkomsten over het EHOR-kwalificatiekader bijwoont. Dankzij deze samenhang konden de meeste landen hun EKK-relatering en zelfcertificering op grond van het EHOR-kwalificatiekader in één proces uitvoeren en één verslag overleggen met daarin de criteria van beide processen. Verscheidene landen die wel aan het Bologna proces en niet aan het EKK deelnemen, hebben eveneens NKK's voor een leven lang leren op basis van leerresultaten ontwikkeld. Het zou nuttig zijn vast te stellen hoe landen denken over de toegevoegde waarde van twee overkoepelende Europese kwalificatiekaders.

2.4 Het EKK als belangrijk hulpmiddel om kwalificaties te erkennen en transparantie te waarborgen

Het EKK heeft betrekking op alle niveaus en soorten van kwalificaties. De samenhang van het EKK met ander Europees beleid en instrumenten⁵ waarmee wordt getracht vaardigheden en kwalificaties transparanter te maken (bv. het EHOR-kwalificatiekader, Europass, ECTS, Ecvet, Richtlijn 2005/36, ESCO, validatie van informeel en niet-formeel leren) alsmede met kaderregelingen en beginselen voor kwaliteitsborging (Eqavet en de Europese standaarden en richtsnoeren), is van fundamenteel belang voor de doeltreffendheid en het effect ervan. Dit alles bevordert het vrije verkeer van personen en een leven lang leren en bij sommige van deze instrumenten wordt de op leerresultaten gebaseerde aanpak gehanteerd.

Het EKK en de Europese systemen voor het verzamelen en overdragen van studiepunten, namelijk het ECTS en het Ecvet, zijn coherent in hun onderliggende beginselen, maar in de praktische uitvoering zijn zij nog niet volledig op elkaar afgestemd. Het ECTS wordt gebruikt voor ongeveer 75 % van de opleidingen in het hoger onderwijs. Momenteel worden de meeste programma's beschreven in termen van beoogde leerresultaten, maar de uitdaging is om de op leerresultaten gebaseerde aanpak ook bij het opstellen en beoordelen van de programma's te hanteren. De lopende herziening van de ECTS-handleiding zal hier in Europees verband extra licht op werpen. Het Ecvet is volledig gebaseerd op leerresultaten, maar bevindt zich in een eerdere uitvoeringsfase.

De gemeenschappelijke beginselen van het EKK inzake kwaliteitsborging zijn grotendeels verenigbaar met de Europese standaarden en richtsnoeren en met Eqavet. De beginselen van al deze drie instrumenten hebben echter uitsluitend betrekking op kwaliteitsborging in onderwijs en opleiding in het algemeen, en bieden geen specifieke richtsnoeren voor het garanderen van de kwaliteit van de op leerresultaten gebaseerde aanpak, kwalificaties en kwalificatiekaders. Aan de hand van de lopende evaluaties van het EKK en Eqavet en de herziening van de Europese standaarden en richtsnoeren moet worden nagegaan waar verdere synergieën tussen Europese kwalificatiekaders en regelingen voor kwaliteitsborging kunnen worden bewerkstelligd.

Het EKK strookt met de erkenningsovereenkomst van Lissabon⁶, die de erkenning van kwalificaties in het hoger onderwijs in Europa en de toegankelijkheid daarvan bevordert. In

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/mobility_en.htm

⁶ ETS 165 — Recognition Qualifications 1997 Higher Education in the European Region, 11.IV.1997.

de aanvullende tekst bij de erkenningsovereenkomst van Lissabon over het gebruik van kwalificatiekaders bij de erkenning van buitenlandse kwalificaties, die in juni 2013 werd goedgekeurd, wordt opgeroepen tot een nauwere koppeling tussen kwalificatiekaders en de erkenning van kwalificaties voor verdere leerdoeleinden. Bij de erkenning op institutioneel niveau wordt echter zelden rekening gehouden met kwalificatiekaders en de versterkte transparantie die door Europese kaderregelingen tot stand is gebracht.

Er is minder overeenstemming met de richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. Deze richtlijn werkt met vijf niveaus en criteria zoals de duur van de opleiding om kwalificaties op de arbeidsmarkt te erkennen, terwijl het EKK acht op leerresultaten gebaseerde niveaus kent. Dit heeft onder belanghebbenden onzekerheid veroorzaakt. Daarom wordt in de nieuwe richtlijn⁷ aangestuurd op synergieën met het EKK. Het op vijf niveaus gebaseerde stelsel blijft intact, maar het wordt mogelijk "gemeenschappelijke opleidingskaders" op te zetten waarmee landen overeenstemming kunnen bereiken over minimumniveaus van kennis, vaardigheden en competenties, die aan EKK-niveaus zijn gekoppeld. Op grond hiervan kunnen landen automatisch beroepskwalificaties erkennen.

De aanbeveling beoogt een nauwe koppeling met Europass. De Europass-supplementen moeten naar het bijbehorende EKK-niveau verwijzen, maar dat gebeurt zelden omdat de tweede EKK-mijlpaal slechts in beperkte mate is gerealiseerd.

Ten slotte bestaat er een nauw verband tussen de ontwikkeling van de Europese meertalige classificatie van vaardigheden/competenties, kwalificaties en beroepen (ESCO) en het EKK. Kwalificaties die aan het EKK zijn gekoppeld, worden indirect in ESCO opgenomen. Dit gebeurt via het EKK-portaal, dat verbonden zal worden met nationale kwalificatiedatabanken. Internationale kwalificaties die niet in NKK's zijn geïntegreerd, worden rechtstreeks in ESCO opgenomen. Coördinatie is wenselijk van de op leerresultaten gebaseerde aanpak die in het EKK wordt gehanteerd, en ESCO.

2.5 Beheer

Het EKK wordt beheerd door de AG en de NCP's (punt 2.1).

De AG bestaat uit vertegenwoordigers van:

- 36 landen (28 lidstaten, vijf kandidaat-lidstaten, Liechtenstein, Noorwegen en Zwitserland);
- Europese sociale partners (EVV, BusinessEurope, UEAPME, CEEP);
- Europese koepelorganisaties die kwalificaties toekennen (Eurochambres, EUCIS-LLL, EUA); en

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0883:NL:NOT>

- overige belanghebbenden (overheidsdiensten voor arbeidsvoorziening, European Students' Union, Europees vrijwilligerscentrum, Europees Jeugdforum).

De Raad van Europa participeert in de adviesgroep om de samenhang tussen het EKK en het EHOR-kwalificatiekader te waarborgen.

Cedefop en de Europese Stichting voor opleiding ondersteunen de AG.

De AG verschaft effectieve richtsnoeren voor relatering aan het EKK op nationaal niveau en werkt aan vertrouwen en begrip tussen de deelnemende landen. Zijn mandaat werd in 2012 uitgebreid en omvat nu ook het toezicht op de uitvoering van de aanbeveling van de Raad betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren⁸. Dit heeft tot doel de banden tussen kwalificatiekaders en validatieregelingen, die in de meeste landen nog moeten worden ontwikkeld, verder te verstevigen.

In 36 landen zijn NCP's opgezet. Zij zijn ingebed in diverse institutionele structuren, waaronder ministeries, nationale agentschappen, nationale kwalificatieautoriteiten, instellingen voor onderzoek op onderwijsgebied en centra voor informatie over onderwijs. Hoe doeltreffend zij zijn, hangt voor een groot deel af van hoe nauw zij verbonden zijn met het nationale beheer van het NKK/EKK-proces. De NCP's richten bij de meeste werkzaamheden hun aandacht op de communicatie met belanghebbenden, maar zij zien het als een uitdaging om contact te leggen met de sociale partners en hebben niet genoeg ervaring als het gaat om communiceren met het grote publiek. De nationale autoriteiten moeten vaststellen hoe de NCP's beter met uiteenlopende belanghebbenden kunnen communiceren en communicatiestrategieën kunnen opstellen.

Vanwege aanvankelijke organisatorische problemen en wijzigingen in het tijdschema voor de relatering aan het EKK hebben de NCP's de afgelopen drie jaar slechts ongeveer 75 % van hun beschikbare budget gebruikt. Toch werden hun activiteiten als essentieel beschouwd voor de uitvoering van het EKK op nationaal niveau.

Het EKK-portaal verschaft informatie over het EKK en de resultaten van de nationale relateringsprocessen. Op het portaal kunnen nationale kwalificatieniveaus met het EKK worden vergeleken en er kan op kwalificaties worden gezocht. De vergelijking betreft negen van de twintig landen die hun kwalificaties aan het EKK hebben gerelateerd. Zoeken naar afzonderlijke kwalificaties wordt pas eind 2013 mogelijk. Hier ligt een grote uitdaging: er bestaan nog geen nationale kwalificatiedatabanken in alle landen en de al wel aanwezige databanken bestrijken niet alle kwalificaties van de NKK's. Het potentieel van dit portaal kan pas ten volle worden benut wanneer een flinke meerderheid van de landen meedoet.

2.6 Effect en duurzaamheid

Er bestaan geen statistieken over welk effect het EKK heeft op een leven lang leren en mobiliteit; de uitvoering van het EKK bevindt zich nog in een pril stadium. Niettemin is er

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:NL:PDF>

met de overgang naar een op leerresultaten gebaseerde aanpak een belangrijke prestatie geleverd. Die heeft de weg vrijgemaakt voor flexibelere leertrajecten en de validatie van niet-formeel en informeel leren.

Het EKK heeft ook buiten de 36 deelnemende landen effect gesorteerd. Diverse landen die een partnerschap met de EU zijn aangegaan, hebben EKK-concepten goedgekeurd met het oog op hun eigen nationale en regionale ontwikkeling, en landen uit andere regio's in de wereld streven naar een dialoog over het EKK.

Gezien de mate van politieke betrokkenheid bij het EKK zou het gemeenschappelijke referentiehulpmiddel ook zonder financiële steun vanuit Europa duurzaam zijn, maar de belanghebbenden zien in dat een krachtige coördinatie op het niveau van de EU onmisbaar is voor een coherente en transparante uitvoering.

3. CONCLUSIES

Uit de bevindingen blijkt dat het EKK breed wordt aanvaard als referentiepunt voor de ontwikkeling van kwalificatiekaders, het hanteren van de op leerresultaten gebaseerde aanpak en het vergroten van de transparantie en de erkenning van vaardigheden en competenties. Binnen een toekomstige Europese ruimte van vaardigheden en kwalificaties zou het een centrale plaats kunnen innemen. Vertragingen in de uitvoering hebben echter voor een besef van urgentie gezorgd. De EU moet het mogelijk maken dat lerenden en werkenden hun vaardigheden beter voor het voetlicht brengen ongeacht waar zij deze hebben verworven. Zij dient het EKK zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.

Op grond van de resultaten van de evaluatie stelt de Commissie de volgende maatregelen voor om de relevantie, de doeltreffendheid en het effect van het EKK te vergroten:

Versnelde relatering aan het EKK en ontwikkeling van nationale kwalificatiekaders

Alle landen moeten solide NKK's creëren die door belanghebbenden worden gebruikt en begrepen. Zij moeten voortbouwen op nationale raadplegingen, tot een brede consensus komen over hoe nationale kwalificatieniveaus aan het EKK moeten worden gerelateerd en hun eerste relateringsverslag uiterlijk 2014 trachten af te ronden.

Versterking van de rol en het effect van op leerresultaten gebaseerde kwalificatiekaders op nationaal en Europees niveau

Regeringen moeten zich ertoe verbinden de op leerresultaten gebaseerde aanpak in alle subsystemen van onderwijs en opleiding te hanteren, door alomvattende NKK's uit te voeren met daarin kwalificaties die zowel binnen als buiten traditionele formele onderwijs- en opleidingsstelsels worden toegekend. NKK's moeten worden geïntegreerd in het algehele beleid inzake onderwijs, opleiding en werkgelegenheid. Op Europees niveau moet de descriptor "competentie" in de bijlagen I en II van de aanbeveling worden verduidelijkt.

Versterking van de transparante en coherente relatering aan het EKK, met inachtneming van het veranderende karakter van kwalificatiesystemen

Relatering aan het EKK moet als een continu proces worden beschouwd en mag niet beperkt blijven tot het overleggen van één relateringsverslag. De AG moet richtsnoeren aandragen voor criteria 3 en 4 en een alomvattende strategie ontwikkelen voor het opvolgen van relateringsverslagen in de toekomst. Hiertoe behoren ook een strenger toezicht op hoe landen rekening houden met de opmerkingen van de AG over nationale relateringsverslagen en het aanpakken van inconsistenties in de relatering die zich tussen landen voordoen. De AG dient tevens de onderlinge communicatie van belanghebbenden over problematische relateringskwesties te ondersteunen.

Versterking van de banden tussen Europese kwaliteitsborging en kwalificatiekaders

De gemeenschappelijke beginselen van het EKK inzake kwaliteitsborging, Eqavet en de Europese standaarden en richtsnoeren moeten meer op elkaar worden afgestemd en de op leerresultaten gebaseerde aanpak ondersteunen, om coherente beginselen betreffende kwaliteitsborging voor een leven lang leren op te stellen. Behalve een groeiend vertrouwen in kwalificaties, kwalificatiekaders en relatering aan het EKK kan dit ook leiden tot groeiend vertrouwen en een betere doorstroming tussen subsystemen van onderwijs en opleiding.

Verbetering van de communicatie over het EKK om lerenden, werkenden en andere belanghebbenden beter te ondersteunen en te informeren over de voordelen van het EKK

Wanneer landen hun kwalificaties aan het EKK hebben gerelateerd, moeten zij ervoor zorgen dat alle nieuwe getuigschriften, diploma's en Europass-supplementen een verwijzing naar het desbetreffende EKK-niveau bevatten. Landen moeten nationale kwalificatiedatabanken of -registers opzetten en deze met het EKK-portaal verbinden. Het EKK-portaal moet op zijn beurt worden gekoppeld aan het Europese portaal voor leermogelijkheden (Ploteus) en ESCO. De Commissie zal onderzoeken hoe webinstrumenten kunnen worden gebruikt om lerenden, werkenden en andere belanghebbenden diensten op het gebied van vaardigheden te bieden ter ondersteuning van de mobiliteit, een leven lang leren en de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

Beter gebruik van het EKK in beleid en instrumenten voor mobiliteit en een leven lang leren

Het EKK kan fungeren als spil voor andere Europese beleidsmaatregelen en -instrumenten, zoals overdracht en erkenning van studiepunten. Kwalificatiekaders en studiepuntensystemen die op leerresultaten zijn gebaseerd, bevorderen flexibelere individuele leertrajecten in verschillende instellingen, sectoren en landen. De Commissie, lidstaten en belanghebbenden moeten de verbanden tussen het EKK en de Europese systemen voor het verzamelen en overdragen van studiepunten versterken en toelichten. Landen moeten het EKK meer als aanvullende informatiebron gaan gebruiken voor de bevoegde autoriteiten die onderzoek doen naar de erkenning van kwalificaties die in andere lidstaten in het kader van de richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties en in ET 2020-landen in het kader van de erkenningsovereenkomst van Lissabon zijn afgegeven.

Verduidelijking van de rol van het EKK met betrekking tot internationale kwalificaties en voor landen en regio's buiten Europa

Het EKK wordt steeds meer gebruikt als referentiepunt voor het vergelijken van kwalificaties. Via de bestaande relatering aan het EKK en de bijbehorende criteria moet ervoor worden gezorgd dat het EKK alle soorten kwalificaties, met inbegrip van internationale kwalificaties, omvat. Er moet verder worden onderzocht op welke wijze het EKK de vergelijking en erkenning van buiten Europa verkregen kwalificaties kan ondersteunen.

Betere afstemming van het EKK op huidige ontwikkelingen op het gebied van onlineleren en internationale kwalificaties

Het EKK moet betrekking hebben op internationale kwalificaties en kwalificaties waarbij sprake is van modules die in verschillende landen zijn voltooid of waarbij contactonderwijs en onlineleren worden gecombineerd. Het EKK kan pas werkelijk een alomvattend kader worden als het zich aan deze nieuwe ontwikkelingen aanpast en de veranderingen in het aanbod van onderwijs en opleiding kan blijven bijhouden.

In "Een andere kijk op onderwijs" lag de nadruk op de rol van onderwijs in economische groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid. Een van de voorstellen van dit initiatief behelst de uitvoering van verkennend onderzoek naar verdere synergieën tussen EU-instrumenten voor transparantie en erkenning van vaardigheden en kwalificaties. Dit moet ten slotte uitmonden in het creëren van een Europese ruimte van vaardigheden en kwalificaties waarin iedereen zich vrij kan bewegen en zijn/haar competenties en kwalificaties snel erkend worden zodat hij/zij verder kan gaan met leren en zodat werkgevers voldoende begrijpen wat deze inhouden.

De Commissie zal de in dit verslag gepresenteerde conclusies ook tijdens het openbare debat over de Europese ruimte van vaardigheden en kwalificaties in de winter van 2013/2014 met de relevante belanghebbenden bespreken. Afhankelijk van de conclusies van dit debat en van een effectbeoordeling kan de Commissie overwegen een herziening voor te stellen van de huidige rechtsgrondslag van het EKK, de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 (2008/C 111/01).